

รายงานการวิเคราะห์

เรื่อง การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
กรณี อุบัติเหตุ

ผู้จัดทำ

นายณัฐภูมิ รพีเลิศรังสิมันต์ ตำแหน่ง นิติกร ระดับปฏิบัติการ
กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พุทธศักราช 2568

คำนำ

การศึกษาวិเคราะห์เรื่อง “การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ” เล่มนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิด เริ่มตั้งแต่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยวิเคราะห์ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีอุบัติเหตุ โดยอาศัยข้อเท็จจริงในสถานการณ์ต่างๆ อย่างถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำไปวินิจฉัยปรับบทกับข้อกฎหมายว่าเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ อันจะส่งผลให้การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีอุบัติเหตุเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ช่วยบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ปัญหาข้อพิพาทหรือคดีความลดลง และเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ขอขอบพระคุณนางณัฐสมล ธนกุลรังสฤษฎ์ รองอธิการบดีฝ่ายกฎหมายและสื่อสารองค์กร นางละอองดาว สมดีวีระเดช ผู้อำนวยการกองกฎหมาย และนางสาวหนึ่งฤทัย รพีเลิศรังสฤษดิ์ ที่ให้คำปรึกษาและตรวจสอบรายละเอียด รายงานการวิเคราะห์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิเคราะห์ฉบับนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมต่อไป

ณัฐภูมิ รพีเลิศรังสฤษดิ์

กันยายน 2568

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 ความหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ความหมาย	4
2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	16
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	16
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	16
3.3 การรวบรวมข้อมูล	16
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	17
บทที่ 4 ผลการศึกษาวិเคราะห์	18
4.1 ผลการศึกษา	18
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	36
5.1 สรุปผลการศึกษา	36
5.2 ข้อเสนอแนะ	36
บรรณานุกรม	39
ประวัติผู้ศึกษาวิเคราะห์	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2558 เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริม ประยุกต์ และพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการ และวิชาชีพแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม รวมทั้งมีอำนาจกระทำการต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 14 อีกด้วย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นแบ่งส่วนงานออกเป็น 29 ส่วนงาน ประกอบด้วย

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

- » คณะเกษตรศาสตร์
- » คณะวิศวกรรมศาสตร์
- » คณะวิทยาศาสตร์
- » คณะเทคโนโลยี
- » คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- » วิทยาลัยการคอมพิวเตอร์

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

- » คณะพยาบาลศาสตร์
- » คณะแพทยศาสตร์
- » คณะเทคนิคการแพทย์
- » คณะสาธารณสุขศาสตร์
- » คณะทันตแพทยศาสตร์
- » คณะเภสัชศาสตร์
- » คณะสัตวแพทยศาสตร์

กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- » คณะศึกษาศาสตร์
- » คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- » คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี
- » วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
- » วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการจัดการ
- » คณะศิลปกรรมศาสตร์
- » คณะนิติศาสตร์
- » คณะเศรษฐศาสตร์

กลุ่มสาขาวิชา

- » คณะสหวิทยาการ
- » วิทยาลัยนานาชาติ
- » บัณฑิตวิทยาลัย

สำนัก

- » สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
- » สำนักหอสมุด
- » สำนักบริการวิชาการ
- » สำนักงานอธิการบดี
- » สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ

กองกฎหมาย เป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานอธิการบดี โดยกองกฎหมายแบ่งหน่วยงานภายในเป็นงานคดีและนิติกรรม งานวินัยและอุทธรณ์ร้องทุกข์ หน่วยจัดการเรื่องร้องเรียน และหน่วยอำนวยความสะดวก โดยงานคดีและนิติกรรม กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านกฎหมายของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ด้านการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด การสอบหาข้อเท็จจริงด้านคดีทั้งคดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครอง คดีล้มละลาย คดีคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการบังคับคดีและการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ด้านการตอบข้อร้องเรียน ด้านการเสนอความเห็นทางกฎหมาย ด้านการตรวจสอบและยกร่างกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ด้านการตรวจจกร่างสัญญา บันทึกข้อตกลงและบันทึกความเข้าใจ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีเนื้อที่ 5 พันกว่าไร่ และมีชื่อเรียกอีกชื่อว่า "มอดินแดง" ตามลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ที่เป็นเนินดินลูกคลื่นสีแดง ซึ่งพื้นที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีต้นไม้อยู่ริมทางจราจรจำนวนมาก แต่ละคณะ/หน่วยงานหลายหน่วยงานอยู่ห่างไกลกัน การเดินทางจึงต้องอาศัยยานพาหนะในการเดินทาง และมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีบุคลากรและนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยหลายหมื่นคน ส่งผลให้สภาพการจราจรติดขัดโดยเฉพาะช่วงเวลาเร่งด่วน จึงมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ขับรถยนต์ของมหาวิทยาลัยไปปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดการเฉี่ยวชน การตัดหญ้าบริเวณข้างทางจราจรแล้วหินกระเด็นโดนรถยนต์ของผู้อื่นได้รับความเสียหาย ต้นไม้หรือกิ่งไม้ภายในมหาวิทยาลัยล้มทับทรัพย์สินของผู้อื่น เหตุการณ์เหล่านี้เป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากอุบัติเหตุทั้งสิ้น เมื่อเกิดความเสียหายแล้วผู้เสียหายย่อมต้องเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นชดเชยค่าสินไหมทดแทน มหาวิทยาลัยจึงต้องพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาว่า มหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือไม่ และมหาวิทยาลัยจะใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดเชยค่าสินไหมทดแทนคืนแก่มหาวิทยาลัยได้หรือไม่ จึงเป็นที่มาในการวิเคราะห์รายงานเล่มนี้ขึ้น

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอก และในกรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอของผู้เสียหายแล้วเห็นว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ซึ่งในทางปฏิบัติอาจเกิดปัญหาในการพิจารณาคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนว่า กรณีใดที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้เสียหาย และจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่มหาวิทยาลัยได้หรือไม่ ซึ่งการไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนี้ มหาวิทยาลัยจะต้องออกเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นในการเปลี่ยนแปลง โอน สงวน รั้งซึ่งสิทธิของเจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น การพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่มหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากพิจารณาไม่รอบคอบหรือผิดหลักกฎหมายหรือใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบอาจถูกเพิกถอนคำสั่งทางปกครองและเกิดความเสียหายแก่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาข้อกฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ
- (2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและความซับซ้อนในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ
- (3) เพื่อศึกษาแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้ศึกษาจะศึกษาข้อกฎหมายในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบกับศึกษาแนวคำพิพากษาของศาล เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ได้ทราบข้อกฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ
- (2) ได้ทราบสภาพปัญหาและความซับซ้อนในการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ
- (3) ได้ทราบแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับแนวทางการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

บทที่ 2

ความหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมาย

คำขอเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หมายถึง การที่ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ยื่นเรื่องต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่ เพื่อเรียกร้องให้หน่วยงานนั้นรับผิดชอบและจ่ายเงินชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด จากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การกระทำที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการกระทำที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การเดินทางไปปฏิบัติราชการด้วย

ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิด หมายถึง เงินหรือสิ่งอื่นที่หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องชดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระหว่างที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่

“ประมาทเลินเล่อ” หมายความว่า การกระทำโดยไม่เจตนาประสงค์ต่อผลหรือย่อมนิ่งเห็นผล แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งในบุคคลภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ส่วนคำว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” หมายความว่า บุคคลนั้นได้กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังที่พึงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก หากระมัดระวังเพียงเล็กน้อยก็คงคาดเห็นได้ว่าอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องการพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

2.2.1 สิทธิของบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหาย

ในกรณีบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 11 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

2) การฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา 5 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

ในกรณีที่ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลถือได้ว่าผู้เสียหายเลือกใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะได้มีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องรับคำขอไว้พิจารณา

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน มีหลักในการพิจารณาตามมาตรา 11 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

มาตรา 11 ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ในการนี้ หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา 14 เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา 11 ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

คำอธิบายเกี่ยวกับการการยื่นคำขอ มีสาระสำคัญดังนี้

1) ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่โดยตรง ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต่อผู้เสียหาย ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยหน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ใบรับคำขอต้องเป็นเอกสารที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ทราบว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว ซึ่งการออกใบรับคำขอจะมีผลต่อการนับระยะเวลาการพิจารณาคำขอ และผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.573/2549)

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอนั้น ผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 11 ประกอบมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 อีก

2) สำหรับระยะเวลาในการพิจารณาคำขอนั้น ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน การพิจารณาคำขอจึงต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และหากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า และจะต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

3) กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริงให้กำหนดค่าเสียหาย และส่งคำสั่งนั้นให้แก่ผู้เสียหายที่ยื่นคำขอ หากหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของตนไม่ต้องรับผิดชอบก็ให้ยกคำขอและแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ

4) หากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งอาจเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งผลการวินิจฉัย

2.2.2 หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้ว

เมื่อหน่วยงานของรัฐพิจารณาแล้วว่าเจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ และชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายแล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่หน่วยงานของรัฐได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” ดังนั้น แม้เจ้าหน้าที่จะไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยตรงต่อผู้เสียหายก็ตาม แต่ก็ไม่พ้นความรับผิดชอบไปทั้งหมด ต้องพิจารณาต่อไปว่า เจ้าหน้าที่กระทำความผิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่

การจะพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการกระทำความผิดด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือไม่ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดที่จะมีความเห็นเสนอไปยังอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่นเพื่อวินิจฉัยสั่งการ คำว่า “ประมาทเลินเล่อ” หมายความว่า การกระทำโดยไม่เจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผล แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งในบุคคลภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ส่วนคำว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” หมายความว่า บุคคลนั้นได้กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังที่เพียงพอไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก หากความระมัดระวังเพียงเล็กน้อยก็คงคาดเห็นได้ว่าอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่ถือว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

1) การนำรถยนต์ของทางราชการไปเก็บรักษาที่บ้านพักของตนเป็นประจำทุกวัน โดยสถานที่ดังกล่าวไม่มีรั้วรอบขอบชิด เป็นเส้นทางสาธารณะที่คนทั่วไปใช้ร่วมกันและไม่มีการจัดเวรยาม จนเป็นเหตุให้รถยนต์ถูกขโมยไปถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.362/2549)

2) การที่ผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติตามหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่กำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตในการนำเงินรายได้แผ่นดินส่งคลังเป็นช่องทางให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำการทุจริตยกยอกเงิน ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.1287/2549)

3) การที่ผู้มีอำนาจอนุมัติให้ข้าราชการเบิกค่าเช่าบ้านโดยไม่ใช้ดุลพินิจ จัดให้ข้าราชการเข้าพักอาศัยในบ้านที่ว่างอยู่ ถือเป็นการจงใจกระทำละเมิด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.37/2552)

2.2.3 การพิจารณาจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้หรือการไล่เบี้ย

หลักเกณฑ์การพิจารณาจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้หรือการไล่เบี้ย บัญญัติไว้ในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 กำหนดให้พิจารณา โดย

1) การคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมแห่งกรณี

2) การคำนึงถึงความรับผิดหรือความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวม โดยหน่วยงานของรัฐต้องหักส่วนแห่งความรับผิดและความบกพร่องดังกล่าวออก โดยการพิจารณาว่าการละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากัน และควรกำหนดสัดส่วนเท่าใด

3) หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เมื่อได้หักส่วนความรับผิดดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้แล้ว ค่าเสียหายที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมดังกล่าว ถือเป็นความรับผิดของหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา 8 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 จึงตกเป็นพับแก่หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

รายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1) พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

มาตรา 5 หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่า กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 6 ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

มาตรา 7 ในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หรือในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นอยู่เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ แล้วแต่กรณี เข้ามาเป็นคู่ความในคดี

ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิดชอบ ให้ขยายอายุความฟ้องร้องผู้ที่ต้องรับผิดชอบซึ่งมิได้ถูกเรียกเข้ามาในคดีออกไปถึงหกเดือนนับแต่วันที่คำพิพากษานั้นถึงที่สุด

มาตรา 8 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

มาตรา 9 ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

มาตรา 10 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

มาตรา 11 ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้ หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา 12 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 8 หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 10 ประกอบกับมาตรา 8 ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงิสดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

มาตรา 13 ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบตามมาตรา 8 และมาตรา 10 สามารถผ่อนชำระเงิสดังกล่าวได้โดยค้ำเงินถึงรายได้ ฐานะ ครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

มาตรา 14 เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา 11 ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

หมวดที่ 1 กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

ข้อ 6 ในหมวดนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

ข้อ 7 เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

ข้อ 8 เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดเชย

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย

ข้อ 9 ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด เว้นแต่

(1) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี

(2) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(3) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(4) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาและมีใช้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตน หรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

ข้อ 10 ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ 9 ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดหรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ 9 (1) (2) (3) หรือ (4) แล้วแต่กรณี มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ 11 ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ 8 หรือข้อ 10 บรรดาที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ 12 ในกรณีที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ 8 ข้อ 10 หรือข้อ 11 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งหรือไม่แต่งตั้งคณะกรรมการ หากการนั้นไม่ถูกต้องให้สั่งแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง

ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ 8 ข้อ 10 หรือข้อ 11 ไม่แก้ไขใหม่ให้ถูกต้องตามคำสั่งในวรรคหนึ่งภายในเวลาอันสมควร ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ 12/1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐกระทำให้เกิดความเสียหายหรือมีส่วนกระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ 13 ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน
มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุม อาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้

ข้อ 14 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่

กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้

ข้อ 15 คณะกรรมการต้องให้ออกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ข้อ 16 เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง ถ้าผู้แต่งตั้งขอให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้แต่งตั้งกำหนด

ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ้งชัด และต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วย

ความเห็นของคณะกรรมการไม่ผูกมัดผู้แต่งตั้งหรือรัฐที่จะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ข้อ 17 เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐานหรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมอีกก็ได้

ในระหว่างการศึกษาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้เตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดีเพื่อมิให้ขาดอายุความสองปี นับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่

เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ข้อ 18 เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นสั่งการไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

เมื่อหน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิดชอบชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความ

ในกรณีที่ปรากฏตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่ามีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นหรือต่างไปจากสำนวนที่ผู้แต่งตั้งส่งให้ตรวจสอบ หากยังไม่เคยมีการสอบผู้ขึ้นในฐานผู้ต้องรับผิดชอบก่อน ให้ผู้แต่งตั้งส่งเรื่องให้คณะกรรมการทำการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบนั้นเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งตรงกับความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้ผู้ขึ้นรับผิดชอบแล้วรายงานกระทรวงการคลังเพื่อทราบ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งต่างไปจากความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งรายงานกระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ 17 วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 19 (ยกเลิก)

ข้อ 20 ในกรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ 10 หรือข้อ 11 ให้ผู้แต่งตั้งร่วมกันวินิจฉัยสั่งการ และเสนอความเห็นทั้งหมด ไม่ว่าจะเห็นตรงกันหรือไม่ ไปยังกระทรวงการคลัง และเมื่อได้ดำเนินการตามข้อ 17 และข้อ 18 แล้ว ถ้าผลในขั้นที่สุดผู้แต่งตั้งร่วมยังมีความเห็นตามข้อ 18 แตกต่างกัน จนหาข้อยุติไม่ได้ ก็ให้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ 21 ในการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้มี “คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง” เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนกระทรวงการคลังตามจำนวนที่จำเป็น ซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายได้

ในการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งให้นำความในข้อ 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 22 ในกรณีที่ความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินแต่เพียงอย่างเดียว

ข้อ 23 ในกรณีที่ความเสียหายมิได้เกิดแก่เงิน จะดำเนินการดังต่อไปนี้แทนการชำระเงินก็ได้

(1) ชดใช้เป็นทรัพย์สินอย่างเดียวกันโดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณ และลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายและใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยทำสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นทรัพย์สินดังกล่าว

(2) ซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม โดยทำสัญญาว่าจะจัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเหมือนเดิมภายในเวลาไม่เกินหกเดือน

(3) การชดใช้เป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่แตกต่างไปจาก (1) หรือ (2) ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

การชดใช้ค่าเสียหายเป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้มีการตรวจรับตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุของทางราชการหรือของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ

การทำสัญญาตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ 24 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตายเป็นเหตุให้รับดำเนินการตามระเบียบนี้โดยอนุโลมเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งเห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องผู้จัดการมรดกหรือทายาทต่อไป ในกรณีของผู้แต่งตั้งร่วมถ้ามีความเห็นแตกต่างกันให้ดำเนินการไปพลางก่อนตามความเห็นของผู้แต่งตั้งสำหรับหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย และถ้าต่อมามีข้อยุติเป็นประการใดให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงการดำเนินการไปตามนั้น

ข้อ 25 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบและขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายกำหนดจำนวนเงินที่ขอผ่อนชำระนั้นตามความเหมาะสมโดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูปของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบที่บุคคลนั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ในการให้ผ่อนชำระ ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ 26 กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการค้ำประกัน การวางหลักประกัน หนังสือผ่อนชำระ และสัญญาค้ำประกันก็ได้

ข้อ 27 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แม้ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายพิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดและต้องไม่ดำเนินคดีล้มละลายแก่ผู้นั้น แต่ถ้าการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นเกิดจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเพื่อให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีล้มละลาย

ข้อ 28 การประนีประนอมยอมความไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ 29 ในกรณีตามข้อ 26 ข้อ 27 หรือข้อ 28 ถ้าเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำหรับหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

หมวด 2 กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ข้อ 30 ในหมวดนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ข้อ 31 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ดำรงขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดหรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ 9 (1) (2) (3) หรือ (4) และให้นำข้อ 8 ถึงข้อ 20 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 32 ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือกระทรวงการคลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้สังกัดหน่วยงานใด หรือหน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน รับคำขอนั้นและดำเนินการตามระเบียบนี้โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรับส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไปและให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนับแต่วันที่รับคำขอที่ส่งมานั้น

ข้อ 33 เมื่อได้รับคำขอตามข้อ 32 และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

ข้อ 34 ในกรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ให้หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัดนับแต่วันกระทำละเมิดในจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอจนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

ข้อ 35 ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อ

เตรียมการต่อสู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงการคลังทราบและปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจากกระทรวงการคลัง

ข้อ 36 ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการหรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

ข้อ 37 ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

ข้อ 38 ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลังแล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชัดใช้เพียงใด และให้นำข้อ 22 ถึงข้อ 29 มาใช้บังคับกับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหาย โดยอนุโลม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ ที่กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดีรับผิดชอบ เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจากผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของกองกฎหมาย และการใช้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่เกี่ยวข้อง

3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาด้วยเอกสาร (Documentary Research) ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ส่วนของการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีอุบัติเหตุที่กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งศึกษาจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การวิเคราะห์ปัญหาจากส่วนของการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีอุบัติเหตุที่กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งผ่านกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน รวมทั้งใช้ข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

3.3 การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากส่วนของการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีอุบัติเหตุ ที่กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นผู้รับผิดชอบ และรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหนังสือเวียนกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีอุบัติเหตุ ที่กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้รับผิดชอบ มาวิเคราะห์ สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย เรียบเรียงข้อมูลประมวลผลเข้าด้วยกันเพื่อให้เห็นที่มาในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีอุบัติเหตุ และสรุปผลพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อไป

วิธีการนำเสนอผลการศึกษา งานศึกษาข้อมูลครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 บท ได้แก่

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 นำเสนอความหมาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องนำมาอธิบายเพื่อเป็นหลักการโดยรวมของเรื่องที่ทำการศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เป็นการนำเสนอผลของการศึกษาข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีอุบัติเหตุ มานำเสนอและประมวลผลเข้าด้วยกัน โดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่โดยวิเคราะห์ให้เห็นภาพว่ากรณีใดเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิเคราะห์

4.1 ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ จากการศึกษพบว่า ส่วนของการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีอุบัติเหตุ ในส่วนของการพิจารณาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ มีประเด็นที่น่าสนใจในการวิเคราะห์ถึงปัญหาข้อเท็จจริงจากส่วนการสอบสวนและวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจใช้เป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นและการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดต่อไปได้ โดยผู้เขียนจะนำส่วนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีอุบัติเหตุมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงวิธีการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนี้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เขียนขอเสนอการวิเคราะห์ส่วนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจริงภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ปกปิดชื่อภายใต้กฎหมายว่าด้วยข้อมูลส่วนบุคคล) เรื่อง รถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA HILUX VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] กระชกตกจากอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หน่วยงาน : [REDACTED] มหาวิทยาลัยขอนแก่นวันเวลาที่เกิดเหตุ : วันที่ 27 ตุลาคม 2564 เวลาประมาณ 10.00 นาฬิกา

ข้อเท็จจริงสรุปว่า : เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2564 เวลาประมาณ 10.00 นาฬิกา [REDACTED] เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ทำการตัดหญ้าบริเวณวงเวียนหน้าตึก สำนักงานอธิการบดี ทันใดนั้นได้มีรถยนต์กระบะ ยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] อันเป็นรถยนต์กระบะของ [REDACTED] บุคคลภายนอก และเป็นผู้ควบคุมรถคันดังกล่าวมาจากสนามกีฬามุ่งหน้าไปโรงเรียนสาธิต โดยขณะขับรถเข้าวงเวียนถึงบริเวณกลางวงเวียน [REDACTED] ได้ยินเสียงกระชกดังแป๊ะ และมองไปเห็นกระชกแฉับด้านขวาแตกเป็นรอยคล้ายลักษณะก้อนหินหรือลักษณะของมีคมเจาะ โดยที่ในบริเวณใกล้เคียงดังกล่าวพบว่า [REDACTED] เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ตำแหน่งคนงานสังกัดกองสาธารณูปโภคพลังงานและสิ่งแวดล้อม ได้ทำการตัดหญ้าอยู่บริเวณกลางวงเวียนซึ่งเป็นบริเวณด้านเดียวกับกระชกรถฝั่งที่แตกเสียหาย โดย [REDACTED] ใช้เครื่องตัดหญ้าที่มีใบมีดเป็นเหล็กในการตัดในวันนั้น ซึ่งในขณะที่ปฏิบัติงานดังกล่าวไม่มีการใช้อุปกรณ์สำหรับกันการกระเด็นของเศษวัสดุแต่อย่างใด [REDACTED] จึงได้ลงจากรถยนต์กระบะคันเกิดเหตุ มาแจ้งกับ [REDACTED] ว่ากระชกรถยนต์กระบะแตกเนื่องจากเศษหินกระเด็นมาจากการตัดหญ้า และหลังจากนั้นมีคนงานหญิงซึ่งทราบต่อมาคือ [REDACTED] ทำงานอยู่

บริเวณใกล้เคียงที่เกิดเหตุมาดู่ที่เกิดเหตุ และได้โทรศัพท์แจ้ง [REDACTED] ผู้อำนวยการกองฯ มาดู่ที่เกิดเหตุ ซึ่งบุคคลดังกล่าวก็ได้แนะนำว่าให้ [REDACTED] ไปยื่นหนังสือต่อมหาวิทยาลัยเพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหาย ต่อมาเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งต่อมาทราบชื่อในภายหลังคือ [REDACTED] ได้มาดู่ที่เกิดเหตุและได้ลงบันทึกประจำวันไว้

[REDACTED] ได้ดำเนินการยื่นหนังสือต่องานจัดการเรื่องร้องเรียน กองกฎหมาย เพื่อขอให้มหาวิทยาลัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเหตุกระทำความผิด และนำรถเข้าเปลี่ยนกระจกแค็บข้างหลังขวาฝั่งคนขับที่แตกที่ ร้าน [REDACTED] โดยมีค่าใช้จ่ายเป็นค่ากระจกแค็บ VIGO พร้อมค่าแรงจำนวน 1,750 บาท ดังนั้น ถือได้ว่าการที่ [REDACTED] ยื่นหนังสือต่องานจัดการเรื่องร้องเรียน กองกฎหมาย เป็นการยื่นคำขอต่อมหาวิทยาลัยเพื่อให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามข้อ 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ประกอบกับข้อ 32 และข้อ 33 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ที่จะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อพิจารณาว่าจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับบุคคลภายนอกหรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใด และหากต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับบุคคลภายนอกแล้ว มหาวิทยาลัยจะต้องหาตัวเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในทางละเมิดหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติไว้ว่า

“มาตรา 5 หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง

มาตรา 11 ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้”

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กำหนดว่า...

“ข้อ 8 เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

ข้อ 31 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ...

ข้อ 32 ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด ...

ข้อ 33 เมื่อได้รับคำขอตามข้อ 32 และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตนให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า ... ”

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก กำหนดว่า ...

“ข้อ 3 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น”

ประเด็นที่ต้องพิจารณา

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดต้องกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาโดยนำข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาและพยานบุคคลผู้เกี่ยวข้องที่ได้ให้ไว้ต่อคณะกรรมการฯ พร้อมรับฟังประกอบกับพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งมอบประกอบการให้ถ้อยคำ ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และพยานเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว และเห็นว่ากรณีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยประกอบไปด้วยประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 เหตุละเมิดกรณีนี้อยู่ในข่ายความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หรือไม่

ประเด็นที่ 2 การกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความเสียหายเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่

ประเด็นที่ 3 มหาวิทยาลัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากการกระทำละเมิดหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่ 4 หากมหาวิทยาลัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้วจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่มหาวิทยาลัยหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่ 5 สรุปผลการสอบสวนและแนวทางการดำเนินการต่อไป

ประเด็นที่ 1 เหตุละเมิดกรณีนี้อยู่ในข่ายความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หรือไม่

คณะกรรมการฯ เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 4 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือในฐานะอื่นใด

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 3/1 (2) บัญญัติให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ในกำกับของรัฐ เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายคมสันต์ ไกรพล เป็นลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่ง คนงาน สังกัดกองสาธารณสุขปศุสัตว์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นลูกจ้าง จึงอยู่ในความหมายของการเป็นเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558 บัญญัติให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 3/1 (2) บัญญัติให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ในกำกับของรัฐ เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ดังนั้น มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้นคณะกรรมการฯ จึงเห็นว่าเหตุละเมิดในกรณีนี้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ [REDACTED]

[REDACTED] ซึ่งแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีนี้

ผลการวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่าก่อนที่จะพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จะต้องพิจารณาก่อนว่าเหตุการณ์การตัดหญ้าบริเวณริมถนนภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นแล้วก่อนหिनกระเด็นโดนกระजरรถยนต์ที่สัญจรไปมาบริเวณนั้น อยู่ในข่ายความรับผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หรือไม่ จึงต้องพิจารณาข้อกฎหมาย ดังนี้

1. คนตัดหญ้าของมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าหน้าที่ที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 หรือไม่ โดยมาตรา 4 บัญญัติว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะเกิดเหตุคนตัดหญ้าเป็นลูกจ้างของมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 หรือไม่ โดยมาตรา 4 บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ซึ่งพระราชกฤษฎีกากำหนด หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2548 มาตรา 3/1 (2) บัญญัติให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและอยู่ในกำกับของรัฐ เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ดังนั้น เหตุละเมิดในกรณีนี้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

เมื่อพิจารณาการวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวจะพบว่า แม้มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 แต่หากผู้กระทำละเมิดไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตามบทนิยามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 และมีเหตุละเมิดเกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ไม่ใช่การละเมิดตามบทบัญญัติดังกล่าว มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแต่อย่างใด เช่น กรณีอุบัติเหตุระหว่างนักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นด้วยกันเอง แม้เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็ไม่ใช่การละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 เพราะนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติดังกล่าว มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดในกรณีดังกล่าว

ประเด็นที่ 2 การกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความเสียหายเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่

คณะกรรมการฯ เห็นว่า การจะวินิจฉัยว่า [REDACTED] เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ได้กระทำละเมิดหรือไม่นั้น ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่าบุคคลดังกล่าวได้กระทำการครบองค์ประกอบของหลักเกณฑ์การกระทำที่เป็นละเมิดหรือไม่กล่าวคือ ประการที่ 1 เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาใช้อำนาจหน้าที่อย่างใด ซึ่งอำนาจหน้าที่ดังกล่าวอาจเกิดจากข้อกฎหมาย ข้อสัญญา ข้อตกลง หรือตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเป็นต้น และประการที่ 2 เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำตามอำนาจ

หน้าที่โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการฯ จะได้อวินิจฉัยโดยลำดับ ดังนี้

ประการแรก เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาใช้อำนาจหน้าที่อย่างใด คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า จากการที่คณะกรรมการฯ ได้เชิญ [REDACTED] ผู้กระทำความผิดมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2565 [REDACTED] ได้ให้ถ้อยคำไว้ว่า “ตนได้รับมอบหมายจากหัวหน้างาน [REDACTED] ให้ตัดหญ้าบริเวณวงเวียนทางเข้าอาคารสิริคุณากร สำนักงานอธิการบดี” ประกอบกับ [REDACTED] หัวหน้างาน [REDACTED] ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของ [REDACTED] ก็ได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการฯ ในวันเดียวกันความว่า “ตนเป็นผู้บังคับบัญชาของ [REDACTED] ซึ่งตนได้มอบหมายให้ [REDACTED] เป็นผู้ตัดหญ้าดูแลต้นไม้ รดน้ำต้นไม้ กวาดใบไม้ บริเวณสำนักงานอธิการบดี อาคาร 1 และอาคาร 2 วงเวียนซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ และสวนย่อมบริเวณหน้าตึกสำนักงานอธิการบดี” กรณีนี้คณะกรรมการฯ จึงเห็นว่า [REDACTED] มีหน้าที่อันเกิดจากข้อตกลงภาระงานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ให้ปฏิบัติหน้าที่ตัดหญ้าในบริเวณวงเวียน หน้าอาคารสิริคุณากรซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ

ประการที่สอง เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามอำนาจหน้าที่ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้วเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายหรือไม่ คณะกรรมการฯ เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ มาตรา 5 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้” มาตรา 9 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย” และมาตรา 8 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง”

ข้อเท็จจริงในทางการสอบสวนปรากฏว่า [REDACTED] ได้ให้ถ้อยคำไว้ต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามคำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ [REDACTED] [REDACTED] ความว่า “เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2564 เวลาประมาณ 9 นาฬิกาเศษ ตนได้รับมอบหมาย [REDACTED] ให้ตัดหญ้าบริเวณวงเวียนทางเข้าอาคาร

สิริคุณากร สำนักงานอธิการบดี โดยการตัดหญ้าดังกล่าวตนได้หันหน้าไปทางบึงสีฐาน ลักษณะใบมีดหมุนตามเข็มนาฬิกา ซึ่งในวันดังกล่าวตนไม่ได้ใช้สแลนหรือผ้าในการซิงป้องกันหินหรือสิ่งของกระเด็นไปโดนทรัพย์สินของผู้อื่นแต่อย่างใด และบริเวณวงเวียนหน้าอาคารสิริคุณากร มี [REDACTED] เป็นผู้กวาดหญ้าที่ตัดแล้วใกล้บริเวณดังกล่าวด้วย หลังจากนั้น [REDACTED] เจ้าของรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว [REDACTED] เดินทางมาแจ้งตนว่า ตนได้ทำการตัดหญ้าทำให้เกิดอุบัติเหตุก้อนหินกระเด็นโดนกระจกรถคันดังกล่าวบริเวณกระจกเค็บข้างหลังขวา ฝั่งคนขับแตก ซึ่งตนก็ได้เดินเข้าไปดู แต่ตนก็ไม่ทราบที่เกิดจากการกระทำของตนหรือไม่ เพราะตนก้มหน้าตัดหญ้าโดยไม่เห็นรถคันดังกล่าวเข้ามาในวงเวียน หลังจากนั้น [REDACTED] ก็ได้มาดูที่เกิดเหตุและโทรมาแจ้ง [REDACTED] ให้มาดูที่เกิดเหตุและมาสั่งการให้ตนไปตัดหญ้าบริเวณอื่นที่ไม่มีรถสัญจรไปมา”

ประกอบกับถ้อยคำของ [REDACTED] เจ้าของรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ได้ให้ถ้อยคำไว้ต่อคณะกรรมการ ความว่า “เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2564 ซึ่งเป็นวันเกิดเหตุตนขับรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว [REDACTED] ไปเอาของที่ [REDACTED] เพื่อนำไปติดตั้งระบบไฟฟ้าที่ [REDACTED] โดยขับรถคันดังกล่าวมาจากสนามกีฬามุ่งหน้าไปโรงเรียนสาธิต เมื่อถึงที่เกิดเหตุบริเวณวงเวียนหน้าตึกสำนักงานอธิการบดี ตนขับรถเข้าวงเวียนถึงบริเวณกลางวงเวียนความเร็ว ไม่เกิน 20 กิโลเมตรต่อชั่วโมงได้ยินเสียงกระจกดัง “แป๊ะ” และมองไปเห็นกระจกเค็บข้างด้านหลังขวาฝั่งคนขับแตกเป็นรอยคล้ายลักษณะก้อนหินหรือลักษณะของมีคมเจาะ และบริเวณดังกล่าวเห็นคนตัดหญ้าอยู่บริเวณกลางวงเวียนอยู่ในลักษณะหันหน้าไปทางบึงสีฐาน ตนจึงได้จอดรถชิดฟุตบาทในวงเวียนห่างจากจุดที่ได้ยินเสียงกระจกแตกประมาณ 10 เมตร และตนได้เดินไปหาคนตัดหญ้าบริเวณกลางวงเวียน ซึ่งต่อมาทราบว่าคือ [REDACTED] คนงาน สังกัดกองสาธารณูปโภค พลังงานและสิ่งแวดล้อมสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยตนได้แจ้งกับ [REDACTED] ว่า [REDACTED] ตัดหญ้าและหินกระเด็นโดนกระจกรถของตนแตก ซึ่ง [REDACTED] ก็ได้ชี้แจงว่ากล่าวประการใด ต่อมามีคนงานหญิงซึ่งทำงานอยู่บริเวณใกล้เคียงที่เกิดเหตุมาดูที่เกิดเหตุ ต่อมาคนงานหญิงได้โทรแจ้งหัวหน้างาน [REDACTED] มาดูที่เกิดเหตุ ซึ่ง [REDACTED] ก็ได้แนะนำว่าให้ตนไปยื่นหนังสือต่อมหาวิทยาลัยเพื่อให้ชดเชยค่าเสียหาย ต่อมาเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้มาดูที่เกิดเหตุและได้ลงบันทึกประจำวันไว้ ดังนั้น จากถ้อยคำของบุคคลทั้งสองผู้อยู่ในเหตุการณ์โดยตรงจึงเชื่อได้ขณะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวว่า [REDACTED] ได้ตัดหญ้าอยู่บริเวณที่เกิดเหตุจริง

แม้ว่าในถ้อยคำของ [REDACTED] ที่ให้ไว้ต่อคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2565 ความว่า “บริเวณกลางวงเวียนหน้าตึก สำนักงานอธิการบดี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบจะมีหลุมกว้างประมาณ 60 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร โดยมีหญ้าขึ้นหนาแน่น และยาวปกคลุมร่องหลุมการใบมีดแบบเส้นเอ็นในการตัดหญ้าไม่สามารถตัดหญ้าให้ขาดได้ ตนจึงมีความจำเป็นต้องใช้ใบมีดเหล็กในการตัดหญ้า และขณะเกิดเหตุตนหันหน้าไปทางบึงสีฐาน ลักษณะใบมีดหมุนตามเข็มนาฬิกา และตนเห็นว่าการ

ตัดหญ้าไม่ว่าจะใช้ใบมีดแบบเส้นเอ็น หรือใบมีดแบบเหล็ก ก็มีโอกาสที่หินหรือสิ่งของจะกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่นได้ เพียงแต่ใบมีดแบบเส้นเอ็นจะมีโอกาสกระเด็น และความแรงน้อยกว่าใบมีดแบบเหล็กเท่านั้น” ก็ตาม แต่ในวันเกิดเหตุนี้ดิกร กองกฎหมาย ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการฯ ก็ได้ลงพื้นที่หลังจากเกิดเหตุไม่นาน ก็ได้พบร่องรอยกระຈกแค้นด้านหลังขวาฝั่งคนขับแตกเป็นรอยคล้ายลักษณะก้อนหินหรือลักษณะของมีคมเจาะ เมื่อได้พิจารณาร่องรอยกระຈกแค้นด้านหลังขวาฝั่งคนขับที่แตก และเมื่ดกระຈกได้ติดตามขอบตัวรถยนต์และบริเวณพื้นที่เกิดเหตุ ประกอบกับถ้อยคำของผู้เสียหายที่เข้าให้ถ้อยคำในวันที่ 10 มกราคม 2565 แล้วจึงเชื่อว่า ก่อนที่รถยนต์กระบะคันเกิดเหตุจะขับมาถึงที่เกิดเหตุ สภาพกระຈกแค้นด้านหลังขวาฝั่งคนขับที่แตกเสียหาย ยังคงอยู่ในสภาพดี ไม่พบรอยแตกร้าวเสียหาย แต่กระຈกดังกล่าวได้มาแตกบริเวณในวงเวียนที่เกิดเหตุ โดยไม่ได้แตกมาจากที่อื่นแต่อย่างใด

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เหตุที่ทำให้กระຈกรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] บริเวณแค้นด้านหลังขวาฝั่งคนขับ แตกเสียหายเกิดจากการตัดหญ้าในบริเวณวงเวียนหน้าตึก สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ของ [REDACTED] หรือไม่ เห็นว่า ในขณะที่เกิดเหตุ [REDACTED] ได้ยอมรับว่าได้ปฏิบัติงานตัดหญ้าในบริเวณดังกล่าว แม้จะให้การปฏิเสธว่า ตนก็ไม่ทราบว่าการกระทำของตนหรือไม่ เพราะตนก็มหน้าตัดหญ้าโดยไม่เห็นรถยนต์กระบะคันดังกล่าวเข้ามาในวงเวียนก็ตาม แต่คณะกรรมการฯ ก็ได้พิจารณำบันทึกถ้อยคำของ [REDACTED] ที่เข้าให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2565 ความว่า วันเกิดเหตุตนได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่หน้าตึกสำนักงานอธิการบดี ตั้งแต่เวลา 08.00 - 16.00 น. ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ได้มีผู้เดินมาที่หน้าตึกอธิการบดี เมื่อเวลา 10.15 น. ได้มีบุคคลมาแจ้งว่า รถยนต์ได้รับความรับเสียหายจากการตัดหญ้าของพนักงานมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลังจากนั้นตนพร้อมด้วยนิติกร กองกฎหมาย จำนวน 2 คน ได้ร่วมกันตรวจสอบที่เกิดเหตุทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของวงเวียนหน้าอาคารสิริคุณากร และได้มีการบันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุและความเสียหายในที่เกิดเหตุพบว่า รถยนต์กระบะ วิโก้ สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ซึ่งจอดอยู่บริเวณในวงเวียนชิดฟุตบาทซ้ายได้รับความเสียหายบริเวณกระຈกแค้นด้านหลังขวาซึ่งเป็นกระຈกนิรภัยแตกในลักษณะแตกร้าวทั้งบานโดยมีลักษณะคล้ายของแข็งกระแทกที่กระຈก จึงทำให้กระຈกแตกร้าว ประกอบกับในวันที่ 10 มกราคม 2565 [REDACTED] เจ้าของรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ก็ได้เข้าให้ถ้อยคำต่อหน้าคณะกรรมการฯ เช่นเดียวกัน โดยยืนยันว่าวันเกิดเหตุตนขับรถเข้าวงเวียนถึงบริเวณกลางวงเวียน โดยใช้ความเร็วไม่เกิน 20 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ได้ยินเสียงกระຈกดังแป๊ะ และมองไปเห็นกระຈกแค้นด้านขวาแตกเป็นรอยคล้ายลักษณะก้อนหินหรือลักษณะของมีคมเจาะ และเห็นคนตัดหญ้าอยู่บริเวณกลางวงเวียนอยู่ในลักษณะหันหน้าไปทางบึงสีฐาน ตนจึงได้จอดรถชิดฟุตบาทในวงเวียนห่างจากจุดที่ได้ยินเสียงกระຈกแตกประมาณ 10 เมตร และตนได้เดินไปหาคนตัดหญ้าบริเวณกลางวงเวียน ซึ่งต่อมาทราบว่าคือ [REDACTED] คณะกรรมการฯ จึงเห็นว่าถ้อยคำที่ [REDACTED] เจ้าของรถยนต์กระบะ ที่เข้าให้ถ้อยคำประกอบเอกสารต่างๆ ยืนยันว่า

ตัดหญ้าอยู่บริเวณกลางวนเวียน และรับทราบข้อเท็จจริงจากผู้เสียหายทันทีที่ได้พบกัน และ ก็เป็นพยานแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์เป็นอย่างยิ่ง ส่วน ก็เป็นเจ้าของรถยนต์ กระบะคันเกิดเหตุยืนยันข้อเท็จจริงตามนั้น จึงไม่มีข้อพิรุธอันจะเป็นเหตุให้ระวางสงสัยในถ้อยคำของ เจ้าของรถยนต์กระบะเหล่านั้นแต่ประการใด ส่วนประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้กระจกแตกเสียหายนั้น คณะกรรมการฯ รับฟังถ้อยคำของ ที่เข้าให้ถ้อยคำเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2565 คณะกรรมการฯ พบว่า ในบริเวณที่เกิดเหตุมีหลุมกว้างประมาณ 60 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร มีหญ้าขึ้นหนา และยาวปกคลุมร่อง การใช้เอ็นตัดหญ้า ไม่สามารถตัดหญ้าให้ขาดได้ ตนจึงมีความ จำเป็นต้องใช้ใบมีดเหล็กในการตัดหญ้าในระดับครึ่งหนึ่งของร่องดังกล่าวเพื่อให้หญ้าขาดได้ และจากถ้อยคำ ของ ที่ให้ไว้ต่อคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2565 และวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2565 ตามลำดับต่างให้ถ้อยคำไปในทิศทางเดียวกันว่า ถ้าใช้สแลนกันเพื่อป้องกัน เศษวัสดุไม่ให้กระเด็นจะทำให้บุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน จึงไม่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ป้องกันหรือกั้น การกระเด็นของเศษวัสดุ แสดงว่าในขณะที่เกิดเหตุมีการตัดหญ้าในบริเวณดังกล่าวโดยไม่มีการใช้ แผงกันเพื่อ ป้องกันการกระเด็นของเศษวัสดุแต่อย่างใด

คณะกรรมการฯ จึงเห็นว่า ในขณะที่เกิดเหตุ จากพยานหลักฐานต่างๆที่ปรากฏในทางการ สอบสวน โดยในทิศทางฝั่งกระจกที่แตกเสียหายนอกจาก แล้ว ไม่พบว่ามีบุคคล หรือเหตุการณ์ อย่อย่างอื่นที่จะเป็นปัจจัยพอจะทำให้กระจกแตกเสียหายได้ และบริเวณที่ ตัดหญ้ายู่ นั้น ก็พบ ร่องรอยของความเป็นไปได้ที่จะมีเศษวัสดุกระเด็นไปก่อให้เกิดความเสียหาย แม้ผู้เกี่ยวข้องหลายคนได้ให้ ถ้อยคำว่าการใช้เส้นเอ็นตัดหญ้าแทนใบมีดจะไม่ทำให้เศษวัสดุกระเด็นด้วยแรงเช่นเดียวกับการใช้ใบมีด แต่ก็ไม่ได้ยืนยันว่าการใช้เส้นเอ็นจะไม่ทำให้เศษวัสดุกระเด็นออกไป เมื่อในขณะนั้นไม่พบว่ามีบุคคล หรือ เหตุการณ์อย่างใดๆ ที่ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ซึ่งมีความร้ายแรงเพียงพอ หรือมีปัจจัยแวดล้อมอื่นที่จะก่อให้เกิด ความเสียหายต่อกระจกรถยนต์ในกรณีนี้ได้ ประกอบกับ ได้ใช้ใบมีดเหล็กในการตัดหญ้า ซึ่งมีโอกาสที่จะมีวัตถุหรือสิ่งของกระเด็นออกมามากกว่าและแรงกว่าการใช้เส้นเอ็นในการตัด ประกอบกับ พิจารณาจากภาพถ่ายรถยนต์ที่ได้รับความเสียหายโดยละเอียดแล้วพบว่า เศษกระจกมีลักษณะเพี้ยนแปลกใหม่ๆ โดยมีเศษกระจกตกอยู่บริเวณพื้นที่เกิดเหตุ และติดตามขอบตัวรถยนต์ ซึ่งหากกระจกแตกมาจากที่อื่น เชื่อว่าเศษกระจกที่ติดตามขอบตัวรถยนต์จะต้องปลิวออกจากตัวรถอย่างแน่นอน จึงเห็นว่ามีเหตุผลอัน หนักแน่นที่จะเชื่อว่าเหตุที่ทำให้กระจกรถยนต์ดังกล่าวแตกเสียหายเกิดจากวัตถุที่กระเด็นมาจากการตัดหญ้า ของ

เมื่อพิจารณาถึงพฤติการณ์การกระทำของ แล้ว คณะกรรมการฯ เชื่อว่าบุคคล ดังกล่าวย่อมทราบดีอยู่แล้วว่า การตัดหญ้าอาจทำให้เศษวัสดุบนพื้นดินกระเด็นไปถูกบุคคลและทรัพย์สินของ ผู้อื่นได้ ดังปรากฏจากถ้อยคำที่ ให้ต่อคณะกรรมการฯ “การตัดหญ้าไม่ว่าจะใช้ใบมีดแบบเส้นเอ็น หรือใบมีดเหล็ก ก็มีโอกาสดึงหรือสิ่งของจะกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่นได้ เพียงแต่เส้นเอ็นจะมีโอกาส

กระเด็นและความแรงน้อยกว่า” ซึ่งแสดงว่า [REDACTED] ทราบดีว่าการตัดหญ้าดังกล่าว แม้จะใช้เส้นเอ็นแทนใบมีดก็อาจมีความเสียหายจากการที่เศษวัสดุกระเด็นออกไปได้ และพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณวงเวียนหน้าอาคารสิริคุณากร สำนักงานอธิการบดี ย่อมมีรถยนต์ของนักศึกษา บุคลากรของมหาวิทยาลัย ตลอดจนรถบัสสวัสดิการ หรือรถยนต์ของบุคคลภายนอก สัญจรไปมาอยู่ตลอดเวลา และขณะเกิดเหตุเป็นช่วงระยะเวลาที่มีรถยนต์สัญจรเป็นจำนวนมาก [REDACTED] จึงต้องใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอแต่ [REDACTED] หาได้กระทำเช่นนั้นไม่ กลับทำการตัดหญ้าต่อไป ขณะที่รถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] กำลังแล่นมาเป็นเหตุให้เศษวัสดุกระเด็นใส่กระจกบริเวณแฉับด้านหลังขวาฝั่งคนขับแตกกร้าวเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ อันเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว

ผลการวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่าการจะพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยได้กระทำละเมิดหรือไม่นั้น ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่าบุคคลดังกล่าวได้กระทำการครบองค์ประกอบของหลักเกณฑ์การกระทำที่เป็นละเมิดหรือไม่ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ไม่ได้กำหนดคำนิยามของการกระทำละเมิดไว้ การวินิจฉัยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จึงต้องถือเอาหลักเกณฑ์ในเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นกระทำละเมิด จำต้องชดใช้สินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” หากครบองค์ประกอบของหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เพียงพอที่จะวินิจฉัยความรับผิดของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีต่อบุคคลภายนอกได้แล้ว แต่หากจะพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วยหรือไม่ จะต้องพิจารณาต่อไปว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำละเมิดด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ซึ่งเป็นการพิจารณาคนละขั้นตอนกัน

กล่าวคือ ลำดับแรกต้องพิจารณาการกระทำของเจ้าหน้าที่ก่อนว่าเป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ โดยพิจารณาจากมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อพิจารณาได้แล้วว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำละเมิด ก็ต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า การกระทำละเมิดดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือไม่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ไว้ในเรื่องเสร็จที่ 801/2561 ไว้สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องเป็นกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง และการปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือแก่รัฐขึ้น โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ดังนั้น กรณีอุบัติเหตุตามตัวอย่างนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้างานให้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ คือ การตัดหญ้าบริเวณริมถนนและหินกระเด็นใส่รถยนต์ของบุคคลภายนอก เป็นเหตุให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย จึงเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ก็หมายความว่ามหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหาย และเมื่อมหาวิทยาลัยได้รับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายเรียบร้อยแล้ว จึงจะพิจารณาต่อไปในขั้นตอน

สุดท้ายว่า เจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำความผิดด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำความผิดด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง มหาวิทยาลัยก็มีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่มหาวิทยาลัยได้ แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้กระทำความผิดด้วยความจงใจหรือไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เป็นเพียงความประมาทเลินเล่อธรรมดา มหาวิทยาลัยก็ไม่มีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใด ค่าสินไหมทดแทนที่มหาวิทยาลัยจ่ายให้แก่บุคคลภายนอกก็ตกเป็นพับแก่มหาวิทยาลัยขอนแก่น หรืออาจเรียกได้ว่ามหาวิทยาลัยรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดนั่นเอง

ส่วนเหตุผลที่ต้องพิจารณาโดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อพิจารณาว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อบุคคลภายนอกหรือไม่ โดยไม่พิจารณาโดยอาศัยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 เนื่องจากในมุมมองของบุคคลภายนอกเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดของเจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะโดยจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อก็ถือว่าบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายแล้ว หากจะนำมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดจะรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนก็ต่อเมื่อกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจะไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะแม้การได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อยจากการกระทำโดยประมาทธรรมดาก็ควรได้รับการเยียวยาแล้ว ไม่ต้องถึงขั้นเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแต่อย่างใด

ส่วนการใช้มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 จะใช้เฉพาะในกรณีพิจารณาความรับผิดของตัวเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดที่มีต่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นเท่านั้น ไม่นำมาใช้ในการพิจารณาความรับผิดของมหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งใช้มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเหตุผลที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากการที่เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นดำเนินกิจการต่างๆ แทนมหาวิทยาลัย หรือปฏิบัติหน้าที่ให้แก่มหาวิทยาลัยไม่ใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นการเฉพาะตัวแต่อย่างใด แต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ดังนั้น การปล่อยให้ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชนซึ่งเป็นบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีกระทำโดยประมาทธรรมดา และรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมโดยไม่คำนึงว่าเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเฉพาะในส่วนที่ตนกระทำเอง จึงไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ และหากมหาวิทยาลัยขอนแก่นรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพียงใดแล้วมีการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือเป็นความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ ก็จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นทอนขวัญกำลังใจในการ

ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นด้วย ซึ่งอาจเกิดปัญหาการไม่กล้าตัดสินใจในการปฏิบัติงานเท่าที่ควรเพราะเกรงว่าตนเองจะต้องรับผิดชอบเกิดความผิดพลาด สอดคล้องกับมาตรา 5 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ที่บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้” หมายความว่า หากเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยกระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายจะฟ้องเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้ แต่ต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐโดยตรงนั่นเอง

ประเด็นที่ 3 มหาวิทยาลัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากการกระทำละเมิดหรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ [REDACTED] ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้ตัดหญ้าบริเวณวงเวียนหน้าอาคารสิริคุณากร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น และในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตัดหญ้าบริเวณร่องกลางวงเวียนหน้าอาคารสิริคุณากร ที่มีหลุมกว้างประมาณ 60 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร มีหญ้าขึ้นหนา และยาวปกคลุมร่อง โดยใช้เครื่องตัดหญ้าใบมีดเหล็กตัดหญ้าจนเกิดเหตุก้อนหินหรือวัตถุอื่นใดจากพื้นที่ตัดหญ้ากระเด็นใส่กระजरรถยนต์ หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ของ [REDACTED] ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายกระจกแฉับแตก พบัติการดังกล่าวจึงเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อผู้เสียหายได้มีคำขอให้มหาวิทยาลัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในการซ่อมแซมรถยนต์หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ให้อยู่ในสภาพเดิมแล้ว มหาวิทยาลัยจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ [REDACTED] ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกตามมาตรา 11 ประกอบมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ประเด็นที่ต้องพิจารณาประการต่อมา คือ มหาวิทยาลัยจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เพียงใด

คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า ความเสียหายในกรณีนี้ คือ ค่าเปลี่ยนกระजरรถยนต์ ซึ่งพิจารณาข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2564 [REDACTED] เข้าให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขอเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยดำเนินการเปลี่ยนกระจกแฉับข้างหลังขวาฝั่งคนขับ ของรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA HILUX VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ให้อยู่ในสภาพดีดังเดิม อันเป็นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

ซึ่งประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติในการชดใช้การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไว้ในข้อ 3 ของประกาศดังกล่าว ความว่า “ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ถ้า

เป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น”

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดพิจารณาข้อขอของ [REDACTED] [REDACTED] เจ้าของรถยนต์กระบะยี่ห้อ TOYOTA HILUX VIGO สีขาว หมายเลขทะเบียน [REDACTED] ประกอบกับประกาศกระทรวงการคลังฯ ฉบับดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า เมื่อ [REDACTED] ได้นำใบเสร็จรับเงินของร้าน ช.อะไหล่ มามอบให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดไว้เป็นหลักฐานว่า ตนได้ดำเนินการเปลี่ยนกระถกรถยนต์จริงแล้ว จึงถือเป็นราคาค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยมีหลักฐานตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติในการชดเชยการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยจึงต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าเปลี่ยนกระถกรถยนต์ให้แก่ [REDACTED] เป็นเงินจำนวน [REDACTED] พร้อมดอกเบี้ยตามกฎหมาย

ผลการวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายยื่นคำขอให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นคำขอที่บัญญัติไว้ในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ซึ่งคำขอเรียกให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวหมายถึง การที่ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ยื่นเรื่องต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่ เพื่อเรียกร้องให้หน่วยงานนั้นรับผิดชอบและจ่ายเงินชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น เมื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับคำขอดังกล่าวแล้วต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า โดยให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อดำเนินการสอบสวนตามข้อ 32 และข้อ 33 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

ดังที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ไว้แล้วในประเด็นที่สองว่า การวินิจฉัยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต้องถือเอาหลักเกณฑ์ในเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นกระทำละเมิด จำต้องชดเชยสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” หากการกระทำของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นครบองค์ประกอบของหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เพียงพอที่จะวินิจฉัยความรับผิดของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีต่อบุคคลภายนอกได้แล้ว ในเรื่องนี้เมื่อเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยดัดหญ้าบริเวณริมถนนเป็นเหตุให้หินกระเด็นโดยกระถกรถยนต์อันเป็นกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเหตุให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหาย

เมื่อพิจารณาได้แล้วว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหาย ขั้นตอนต่อไปจึงต้องพิจารณาต่อไปว่าเป็นจำนวนเท่าใด หรือเพียงใด ซึ่งการจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเนื่องจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย นั้น มหาวิทยาลัยไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ จึงต้องอาศัยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก มาบังคับใช้โดยอนุโลม ซึ่งกำหนดว่า “ข้อ 3 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อ ความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิมโดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อม และใบกำกับภาษี เป็นต้น” จากประกาศฉบับดังกล่าวจะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอยู่สามประเภท คือ 1) ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง 2) ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว ซึ่งนี้ใช้ในกรณีทรัพย์สินสูญหาย การใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว และ 3) ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม ซึ่งใช้ในกรณีทรัพย์สินเสียหาย โดยใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม ในกรณีตัวอย่างเป็นกรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นราคาซ่อมแซมให้ทรัพย์สินกลับคืนสู่สภาพเดิม

ประเด็นที่ 4 เมื่อมหาวิทยาลัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้วจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่มหาวิทยาลัยหรือไม่ เพียงใด

เมื่อมหาวิทยาลัยได้จ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ทรัพย์สินจำนวน 1,750 บาท แล้ว ถือว่ามหาวิทยาลัยได้รับความเสียหาย และจะต้องมีผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายแก่ทรัพย์สินคืนให้กับมหาวิทยาลัยหรือไม่ พิจารณาได้ดังนี้

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยได้กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกและเหตุแห่งการละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น มหาวิทยาลัยย่อมจะต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายโดยไม่สามารถที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบดังกล่าวได้ และเมื่อมหาวิทยาลัยได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ซึ่งตามหลักแล้วไม่ให้สิทธิแก่มหาวิทยาลัยในการไล่เบี้ยค่าสินไหมทดแทนที่ได้ชดใช้ให้แก่บุคคลภายนอกแทนเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด แต่มีข้อยกเว้นบางประการที่สามารถทำให้มหาวิทยาลัยสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้ 2 กรณี คือ ในกรณีที่การละเมิดนั้นเกิดจากความจงใจหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของตัวเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดเท่านั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา 8 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า หลังจากเกิดเหตุการณ์ที่ [REDACTED] ใช้เครื่องตัดหญ้าทำการตัดหญ้าแล้วหินกระเด็นโดยกระจกรถบัสแตกในครั้งแรกเมื่อประมาณ [REDACTED] [REDACTED] เคยขอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการให้จัดทำอุปกรณ์ผ้าหรือสแลนในการป้องกันหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่น ในขณะที่ตัดหญ้า ซึ่งผู้บังคับบัญชาไม่ได้มีการเรียกประชุมหรือสั่งการตามที่ [REDACTED] ร้องขอ แต่ [REDACTED] ก็ได้รับสแลนเพื่อชิงป้องกันจากหัวหน้าชุด แต่เมื่อทำการชิงแล้วสแลนล้มเนื่องจากไม่มีคนจับ โดยปกติในการชิงสแลนดังกล่าวจะต้องมีคนจับชิงสแลนจำนวน 2 คน เพื่อป้องกันการล้มเนื่องจากลมพัดหรือพื้นดินต่างระดับหรือไม่เรียบ ซึ่งในพื้นที่ที่ [REDACTED] รับผิดชอบในการตัดหญ้ามียุทธศาสตร์กว้าง และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตัดหญ้ามีเพียง [REDACTED] เพียงผู้เดียว หากจะให้หัวหน้าที่มาช่วยกันสแลนเพื่อป้องกันเศษวัสดุไม่ให้กระเด็นจะต้องใช้บุคลากรอย่างน้อยจำนวน 2 คน ซึ่งทำให้บุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำหน้าที่ และไม่ทันต่อการปฏิบัติงานบริเวณอื่นเนื่องจากบริเวณพื้นที่รับผิดชอบมีเพียง [REDACTED] เท่านั้น หลังจากนั้นจึงไม่มีการชิงสแลนเพื่อป้องกันเหตุดังกล่าวมากกว่า 6 เดือนแล้ว และเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่า บริเวณกลางวงเวียนพื้นที่ตัดหญ้าที่เกิดเหตุมีหลุมยาวขนาดกว้าง 60 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร ประกอบกับมีหญ้าขึ้นหนาแน่น และยาวปกคลุมร่องการใช้ไบมัดแบบเส้นเอ็นไม่สามารถใช้ตัดหญ้าให้ขาดได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้ไบมัดเหล็กในการตัดหญ้าเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่แล้วเสร็จไปได้ตามที่ได้รับมอบหมาย ประกอบกับพื้นที่วงเวียนมีขนาดกว้างและจุดที่ตัดหญ้าเป็นบริเวณร่องกลางวงเวียน จึงไม่อาจคาดหมายได้ว่าก้อนหินหรือวัตถุอื่นใดจะกระเด็นไปโดนกระจกรถยนต์คันเกิดเหตุได้ จากพฤติการณ์ดังกล่าวแม้ [REDACTED] จะได้กระทำด้วยความประมาทเลินเล่อตามที่คณะกรรมการฯ มีความเห็นในประเด็นที่ 2 ก็ตาม แต่ก็ถือว่ามิได้กระทำการนั้นไปด้วยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอันจะต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มหาวิทยาลัยจึงไม่อาจเรียกให้ [REDACTED] ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่มหาวิทยาลัยได้ชดเชยให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายได้

ส่วนผู้ร่วมปฏิบัติงานของผู้กระทำความละเมิดหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้กระทำความผิดอันจะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ คณะกรรมการฯ เห็นว่า ในกรณีนี้ผู้ร่วมปฏิบัติงานกับ [REDACTED] [REDACTED] ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เนื่องจากไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวกับการตัดหญ้าอันเป็นเหตุแห่งความเสียหาย ประกอบกับบุคคลดังกล่าวไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุอันอาจถือว่ามีส่วนร่วมในการก่อเกิดความเสียหายด้วย จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายในกรณีนี้

ส่วนผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้กระทำความผิด หรือไม่ นั้น คณะกรรมการเห็นว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ในกรณีนี้มี [REDACTED] หัวหน้า [REDACTED] [REDACTED] และ [REDACTED] ในขณะที่เกิดเหตุดำรงตำแหน่ง [REDACTED] มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่ง [REDACTED] ได้มอบหมายให้ [REDACTED] [REDACTED] ดำเนินการตามภารกิจ ซึ่งหัวหน้างานก็จะบริหารงานจัดการตามขอบเขตภารกิจ

เว้นแต่ จะเป็นการกิจเร่งด่วนคือ กรณีได้รับแจ้งจากหน่วยงานต่างๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ ก็จะมอบหมายหัวหน้างานเป็นพิเศษนอกเหนือจากภารกิจงานตามปกติ และหัวหน้างานก็จะมอบหมายผู้ใต้บังคับบัญชาต่อไป โดย [REDACTED] มีมาตรการในการป้องกันเหตุที่เกิดขึ้น ดังนี้ 1. ให้คนงานตัดหญ้าใช้เส้นเอ็นในการตัดหญ้าแทนการใช้ใบมีด เนื่องจากการใช้เส้นเอ็นโอกาสในการตัดหญ้าแล้วหินกระเด็นได้น้อยกว่าการใช้ใบมีดเหล็ก 2. ให้ตัดหญ้าในลักษณะหันหลังให้ถนน และให้ตัดยอดหญ้าโดยไม่ตัดที่โคนหญ้าในลักษณะติดกับดินเพื่อป้องกันหินกระเด็น 3. สั่งการให้จัดให้มีผ้าสแลนซึ่งป้องกันหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีคนจับจำนวนสองคน แต่เมื่อมีการดำเนินการแล้วพบข้อจำกัด คือ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในส่วนอื่นไม่เพียงพอ 4. มีนโยบายที่จะปลูกไม้พุ่มเตี้ยบริเวณเกาะกลางถนนและวงเวียนแทนการปลูกหญ้า เพื่อลดปัญหาการตัดหญ้าแล้วหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่น

ส่วน [REDACTED] ได้วางมาตรการในการป้องกันในกรณีการตัดหญ้า ดังนี้ 1. ให้ใช้เส้นเอ็นแทนใบมีดเหล็กในการตัดหญ้า 2. ให้ตัดหญ้าในทิศทางที่ทำให้เศษวัสดุกระเด็นไปยังทางอื่นที่ตรงข้ามกับรถยนต์ที่แล่นสวนมา 3. โดยปกติให้ใช้สแลนในการกันเพื่อป้องกันก้อนหินหรือวัตถุอื่นใดกระเด็น แต่ในกรณีนี้มหาวิทยาลัยมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอที่จะจับซึ่งสแลนในขณะตัดหญ้าได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามสถานที่ต่างๆ ทั้งมหาวิทยาลัย และในทางปฏิบัติจากการให้ถ้อยคำของ [REDACTED] ก็ให้การสอดคล้องตรงกันว่า ในการปฏิบัติงานตัดหญ้าในบริเวณที่เกิดเหตุจะใช้เส้นเอ็นในการตัดหญ้า หรือพยายามตัดตัดในทิศทางที่ทำให้เศษวัสดุกระเด็นไปยังทางอื่นที่ตรงข้ามกับรถยนต์ที่แล่นสวนมา เป็นต้น

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวถือว่า [REDACTED]

[REDACTED] ซึ่งผู้บังคับบัญชาของ [REDACTED] เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ได้ใช้ความระมัดระวังในการวางมาตรการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายภายใต้ข้อจำกัดที่มีแล้ว ดังนั้น [REDACTED] จึงไม่ได้กระทำละเมิดอันจะเป็นเหตุให้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากความเสียหายดังกล่าวแต่อย่างใด

ผลการวิเคราะห์ ผู้เขียนเห็นว่าในประเด็นนี้เป็นการพิจารณาต่อเนื่องมาจากประเด็นที่สาม เมื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่นใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายแล้ว ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่ามหาวิทยาลัยจะใช้สิทธิไล่เบียดเอาแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้หรือไม่ โดยพิจารณาจากพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 8 ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น”

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายไปแล้ว ก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งการกระทำโดยจงใจนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องละเมิดก็ไม่ได้กำหนดคำนิยามไว้ หากแต่ศาลฎีกาได้เคยวางหลักเกณฑ์ในเรื่องการกระทำโดยจงใจไว้ สรุปได้ว่า การกระทำโดยเจตนาในทางอาญาและการกระทำโดยจงใจในทางแพ่งมีความหมายทำนองเดียวกัน กล่าวคือ การกระทำโดยเจตนาในทางอาญามีถึงถึงการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำและในขณะที่กระทำผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ส่วนการกระทำโดยเจตนาในทางแพ่ง หมายถึง การกระทำโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดจากการกระทำของตน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3503/2543)

การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หมายถึง การกระทำโดยมิได้เจตนาแต่เป็นการกระทำซึ่งบุคคลพึงคาดหมายได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ และหากได้ใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายได้ แต่กลับมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นเลย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.10/2552) หรือต้องเป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นต้องมีตามภาวะวิสัยและพึงใช้ความระมัดระวังให้มาก (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.354/2555)

กรณีตามตัวอย่าง การพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตตหญาตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาการที่กอนหินกระเด็นใส่กระจกรถยนต์ผู้เสียหายที่ขับผ่านมาพอดี จึงไม่ใช่เรื่องที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดโดยรู้สำนึกถึงผลเสียหายที่จะเกิดจากการกระทำของตน กล่าวคือ ไม่รู้ว่ความเสียหายจะเกิดขึ้น หรือไม่รู้ว่ากอนหินจะกระเด็นโดนกระจกรถยนต์นั่นเอง และต้องพิจารณาต่อว่าเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ ต้องนำข้อเท็จจริงที่ยุติแล้วมาพิจารณาซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะชี้ถูกชี้ผิดของเจ้าหน้าที่โดยการนำข้อเท็จจริงมาปรับกับข้อกฎหมายเพื่อวินิจฉัยว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงเป็นอันยุติแล้วว่า เจ้าหน้าที่ใช้เครื่องตตหญาประเภทใบมีดในการตตหญาบริเวณวงเวียนริมถนนที่ผู้คนสัญจรไปมาโดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกันกอนหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่น และเจ้าหน้าที่ผู้นั้นทราบดีว่าการใช้เครื่องตตหญาประเภทใบมีดมีโอกาเสี่ยงที่กอนหินจะกระเด็นได้ง่ายกว่าการใช้เครื่องตตหญาประเภทเส้นเอ็น จึงเป็นการกระทำโดย

ปราศจากความระมัดระวังเท่าที่บุคคลในภาวะเช่นนั้นจะพึงมีตามวิสัยและพฤติการณ์ เป็นเหตุให้ทรัพย์สินของบุคคลอื่นได้รับความเสียหายอันเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ แต่ไม่ใช่ว่าการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เนื่องจากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดมีพฤติกรรมการเป็นการกระทำที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นต้องมีตามภาวะวิสัย และไม่ปรากฏว่าหากใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยจะสามารถป้องกันมิให้ความเสียหายเกิดขึ้นได้ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ตัดหญ้าเป็นหลุมบริเวณกลางวงเวียน โดยหลุมดังกล่าวกว้างประมาณ 60 เซนติเมตร ลึก 30 เซนติเมตร ซึ่งมีหญ้าขึ้นหนาและยาวปกคลุมหลุมการใช้เอ็นตัดหญ้าไม่สามารถตัดหญ้าให้ขาดได้ จึงมีความจำเป็นต้องใช้ใบมีดเหล็กในการตัดหญ้าครั้งหนึ่งของหลุมดังกล่าว โดยในวันเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ไม่ได้ใช้สแลนหรืออุปกรณ์ป้องกันในการป้องกันหินหรือสิ่งของกระเด็นไปโดนทรัพย์สินของผู้อื่นเนื่องจากขาดแคลนเจ้าหน้าที่ช่วยจับอุปกรณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นเหตุผลสนับสนุนในการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดไม่ได้กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่อธรรมดา มหาวิทยาลัยจึงไม่อาจเรียกให้ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่มหาวิทยาลัยได้ชดเชยให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายได้ ความเสียหายจึงตกเป็นพับแก่มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ต้องรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

ส่วนปัญหาข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์การพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่กรณีอุบัติเหตุในเรื่องนี้ มีดังนี้

1. เจ้าหน้าที่คนตัดหญ้าใช้เครื่องตัดหญ้าที่เป็นใบมีดในการตัด ส่งผลให้หากมีก้อนหินอยู่บริเวณนั้นจะทำให้หินกระเด็นได้รุนแรงกว่าการใช้เส้นเอ็นในการตัด โดยเฉพาะเมื่อตัดอยู่บริเวณริมถนนที่มีรถสัญจรไปมาจำนวนมาก ย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุได้
2. ขณะเกิดเหตุเจ้าหน้าที่คนตัดหญ้าได้ใช้เครื่องตัดหญ้าหันหน้ามาทางถนน และตัดที่โคนหญ้าในลักษณะติดกับดินจึงมีโอกาสเสี่ยงที่ก้อนหินจะกระเด็นโดนรถที่สัญจรไปมาได้
3. ขณะเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ไม่มีอุปกรณ์ในการป้องกันหินกระเด็น เช่น การใช้สแลนซึ่งบริเวณที่ใช้เครื่องตัดหญ้าเพื่อป้องกันก้อนหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่นได้รับความเสียหายด้วย
4. ข้อจำกัดด้านอัตรากำลัง เนื่องจากขณะเกิดเหตุมีเจ้าหน้าที่ตัดหญ้าเพียงคนเดียว จึงไม่มีผู้จับอุปกรณ์ในการป้องกันหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากจะต้องอาศัยข้อเท็จจริงเป็นอันยุติที่ได้จากการรวบรวมพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนแล้ว ยังต้องอาศัยการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายดังที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 4 ข้างต้น และยังต้องอาศัยคำวินิจฉัยที่สำคัญมาประกอบการพิจารณา ประกอบกับบุคคลผู้มาเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดก็ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านที่แตกต่างกัน เพื่อสนับสนุนให้การสอบสวนบรรลุตามวัตถุประสงค์และอธิการบดีสามารถวินิจฉัยได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งจากผลการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นกรณีอุบัติเหตุทุกเรื่องต้องวินิจฉัยทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเรียงเป็นลำดับตามประเด็นที่กำหนด เมื่อพิจารณาประเด็นใดแล้ว จึงจะวินิจฉัยในประเด็นถัดไปได้ อย่างถูกต้อง โดยตัวอย่างสำนวนการสอบสวนที่ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์จะเห็นถึงปัญหาข้อเท็จจริงในสำนวนที่ต้องได้รับการแก้ไข มิฉะนั้น อาจเกิดเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันขึ้นซ้ำอีก ซึ่งอาจจะกระทบกับงบประมาณของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ต้องใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนทั้งที่อาจป้องกันได้ หากได้รับการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และในส่วนของปัญหาข้อกฎหมายในการนำข้อเท็จจริงที่รับฟังเป็นที่ยุติแล้วมาปรับบทกฎหมาย เช่น ปัญหาว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หรือไม่ ถือเป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1362/2552) ดังนั้น การปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องตามประเด็นจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรณีอุบัติเหตุ

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะในส่วนปัญหาข้อกฎหมาย (การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่)
2. ข้อเสนอแนะในส่วนปัญหาข้อเท็จจริง (การวิเคราะห์จากสำนวนการสอบสวน)

1. ข้อเสนอแนะในส่วนปัญหาข้อกฎหมาย (การพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่)

ควรมีแนวทางการกำหนดประเด็นในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีอุบัติเหตุในทุกสำนวนการสอบสวน เพื่อให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดใช้ในการพิจารณาความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตามประเด็นดังกล่าวให้เป็นแนวทางเดียวกันของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เหตุละเมิดกรณีนี้อยู่ในข่ายความรับผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 หรือไม่

ประเด็นที่ 2 การกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความเสียหายเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

ประเด็นที่ 3 มหาวิทยาลัยต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากการกระทำละเมิดหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่ 4 หากมหาวิทยาลัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้วจะเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่มหาวิทยาลัยได้หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่ 5 สรุปผลการสอบสวนและแนวทางการดำเนินการต่อไป

แม้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่จะไม่ได้บัญญัติถึงการกำหนดประเด็นในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไว้ แต่จากประสบการณ์ของผู้เขียนในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด เห็นว่าการกำหนดประเด็นตามลำดับข้างต้น จะทำให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสามารถพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และผลของการพิจารณาจะเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด พ.ศ.2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 ที่สำคัญคือในประเด็นที่ 4 ที่ต้องใช้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนเพียงพอและใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด รวมทั้งแนวคำวินิจฉัยของศาลและแนวคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นแนวทางในการพิจารณาว่า เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอันจะต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน คืบแก่มหาวิทยาลัยตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด พ.ศ.2539 หรือไม่ อันเป็นการวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมาย ให้มีความถูกต้องเป็นธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน หากพิจารณาโดยมีอคติหรือไม่รอบคอบหรือผิดขั้นตอนและวิธีการ อาจส่งผลกระทบต่อการออกคำสั่งทางปกครองเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะในส่วนปัญหาข้อเท็จจริง (การวิเคราะห์จากสำนวนการสอบสวน)

1.1 เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ตัดหญ้าควรใช้เครื่องตัดหญ้าแบบเส้นเอ็นในการตัดหญ้าแทนการใช้เครื่องตัดหญ้าแบบใบมีดเหล็ก เนื่องจากความเสี่ยงในการใช้เส้นเอ็นในการตัดหญ้าแล้วหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของบุคคลอื่นมีน้อยกว่าการใช้ใบมีดเหล็ก และความรุนแรงยังน้อยกว่าด้วย

1.2 จัดให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การใช้ผ้าสแลนซึ่งป้องกันหินกระเด็นในขณะที่ใช้เครื่องตัดหญ้า โดยให้มีคนจับเพื่อความมั่นคงและเคลื่อนที่ตามการตัดหญ้า

1.3 มีนโยบายที่จะปลูกไม้พุ่มเตี้ยบริเวณเกาะกลางถนนและวงเวียนแทนการปลูกหญ้าเพื่อลดปัญหาการตัดหญ้าแล้วหินกระเด็นโดนทรัพย์สินของผู้อื่น

1.4 ควรเพิ่มอัตรากำลังในการบริหารจัดการดูแลภูมิทัศน์ ในการช่วยกันป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในปัญหาข้อเท็จจริงนี้ เป็นตัวอย่างข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบละเมิดในกรณีอุบัติเหตุจะต้องเสนอแนะไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อที่หน่วยงานที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดความเสียหายจะได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายเช่นเดิมซ้ำอีก

บรรณานุกรม

สำนักความรับผิดทางแพ่ง กรมบัญชีกลาง. (2556). คู่มือการปฏิบัติงานด้านความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคณะกรรมการ 3 สำนักงานคณะกรรมการอัยการ. (2563). คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ประวัติผู้ศึกษาวิเคราะห์

ชื่อ - สกุล นายณัฐภูมิ รพีเลิศรังสิมันต์

ตำแหน่ง นิติกร ระดับปฏิบัติการ สังกัดกองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการศึกษา	1) บริหารธุรกิจบัณฑิต (เกียรตินิยม)	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
	2) นิติศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	3) เนติบัณฑิตไทย	สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประวัติการทำงาน

- 1) วันที่ 14 มกราคม 2553 ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งนิติกร ระดับปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2) วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 ตัดโอนอัตราบุคลากรมาสังกัดกองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น